

ЧИЛИ: ПОРАЗИТЕЛНО ВПЕЧАТЛЕНИЕ

Румен Стоянов

Засега са достъпни три превода на Вапцарови стихотворения в Чили. Кървавият преврат на Пиночет направи невъзможно издирването на повече материали за неговото творчество там. Вярвам, че сега, когато политическата обстановка се промени, ще бъдат намерени още данни, които да очертаят по-плътното присъствие му. През 1973 г. в Сантяго, благодарение на издателство „Киманту“, е пусната в обращение антология с красноречивия надслов „Бойна поезия“. Подборът на Гилермо Киньонес Оруела (негов е и предговорът) обединява 60 работи от 28 автори. Подзаглавието „Големи поети на XX век“ е висока оценка и за единствения българин в нея. Още повече защото от него съставителят е взел не едно, както е постъпил с мнозинството, а три произведения: „Писмо“ (Ти помниш ли), „Прощално“ и „Борбата е безмилостно жестока“, разпределени в два от трите тематични дяла. На с. 206 стои бележката: „*Вапцаров (1909–1942): той е пролетарският герой на нова България. Въвежда в своята поезия фигурата на антифашисткия борец, обогатена от собствения му опит на партиен член. Автор е на „Моторни песни“ и „Песен за човека“. Заради любовта си към хората и заради вярата си към прегърнатото дело, бил разстрелян от фашистите на 23 юли 1942.*“ А на с. 188 е обозначено, че двете предсмъртни стихотворения са писани часове преди изпълнението на присъдата.

Тридесетте хиляди бройки на книгата предполагат Вапцаров да е стигнал до десетки хиляди читатели. Нека ми бъде простено едно по-дълго изреждане на включените имена, те сами говорят с кого е поставян пиринският син на България: Владимир Маяковски, Александър Блок, Пабло Неруда, Бертолд Брехт, Мигел Ернандес, Сесар Валехо, Жак Превър, Пол Елюар, Висенте Уидобро, Сергей Есенин, Борис Пастернак, Назъм Хикмет, Габриела Мистрал, Лангстън Хюз, Николас Гилен, Карл Сандбърг, Н. Пара, Евгений Евтушенко, Пабло де Рока, Елвио Ромеро.

Неподписаните Вапцарови преводи съпоставих с достъпните ми на испански, и излезе, че не съвпадат с никои, нещо повече – не приличат на никои. Противно на това, което Киньонес твърди в писмото си по-долу, мисля, че Вапцаровите стихове са от непознат ми източник. Вероятно са осъществени през чужд език, може и да са толкова силно преработени по испански превод, че ми е невъзможно да позная по кой. Важното е, че имаме налице преводи, на които другаде не съм се натъквал, и по тази причина разширяват кръга на присъствието му, подсказвайки, че и друг преводач се е старал над неговата поезия. Поради невъзможността да установя кой е той, ще ги наричам условно „чилийските